O definiciji površine

Barbara Drinovec Drnovšek

Ljubljana, januar 2015

Uvod

- Obravnavamo gladke objekte, na primer gladke krivulje, ploskve ali telesa.
- Pri obravnavi geometrijskih lastnosti se moramo pogosto zateči k aproksimaciji z odsekoma ravnimi objekti.
- Pri računanju dolžine ta pristop deluje, pri računanju površine pa ne.

Aproksimacija krivulj s poligonalnimi

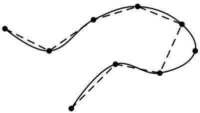

- Krivuljo v ravnini lahko aproksimiramo s poligonalno krivuljo.
- Boljši približek dobimo z dodajanjem novih točk.
- Za poljubni dve poligonalni krivulji dobimo natančnejšo aproksimacijo z unijo izbranih točk.
- Dolžina je natančna zgornja meja dolžin opisanih poligonalnih krivulj.

Aproksimacija krivulj s poligonalnimi

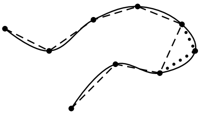

- Krivuljo v ravnini lahko aproksimiramo s poligonalno krivuljo.
- Boljši približek dobimo z dodajanjem novih točk.
- Za poljubni dve poligonalni krivulji dobimo natančnejšo aproksimacijo z unijo izbranih točk.
- Dolžina je natančna zgornja meja dolžin opisanih poligonalnih krivulj.

Matematični zapis

Krivulja K je *tir poti* $(x,y)\colon [a,b] \to \mathbb{R}^2$, kjer sta $x,y\colon [a,b] \to \mathbb{R}$ dani zvezni funkciji. *Poligonalna krivulja* je določena z delitvijo $D = \{t_0, t_1, \ldots, t_n\}$ intervala $[a,b]$, $a = t_0 < t_1 < \cdots < t_n = b$. Dolžina poligonalne poti, ki pripada delitvi D, je

$$l(D) = \sum_{j=1}^{n} \sqrt{(x(t_{j-1}) - x(t_j))^2 + (y(t_{j-1}) - y(t_j))^2}.$$

Dolžina krivulje K je

$$l(K) = \sup\{l(D) \colon D \text{ delitev intervala } [a,b]\}.$$

Krivulja K je *izmerljiva*, če je $l(K) < \infty$.

Izrek o dolžini poti

Izrek

Naj bo K krivulja, ki je podana parametrično kot tir gladke injektivne poti $(x, y)\colon [a, b] \to \mathbb{R}^2$. Potem je K izmerljiva in velja

$$l(K) = \int_a^b \sqrt{\dot{x}^2(t) + \dot{y}^2(t)}\, dt.$$

Dolžina je neodvisna od izbire injektivne gladke parametrizacije.

Uvod

Na ploskvi izberemo gosto posejano množico točk in jih povežemo v trikotnike. Dobimo poliedrsko ploskev, ki je geometrijsko blizu dani ploskvi.

Zanima nas, kako dobro se površina poliedrske ploskve približa površini dane ploskve. Ali s povečanjem števila točk izboljšamo natančnost?

Leta 1890 je H. A. Schwarz objavil primer, ki pokaže, da tudi pri zelo preprostih ukrivljenih ploskvah zgornja metoda brez kakšnih dodatnih zahtev popolnoma odpove.

Konstrukcija Schwarzeve lanterne

Pravokotnik s stranicama 1 in 2π zvijemo v valj s polmerom in višino 1. Površina plašča valja je 2π.

Stranico dolžine 2π narežemo na n enakih delov, stranico dolžine 1 pa na m enakih delov. Vsakega od dobljenih pravokotnikov z diagonalama razdelimo na 4 trikotnike. Za oglišča poliederske ploskve vzamemo vsa oglišča trikotnikov, ko smo pravokotnik zvili v valj.

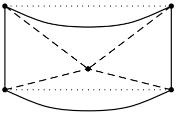

Poliedrsko ploskev omejuje $4mn$ trikotnikov, njeno površino označimo s $P(m,n)$.

Ideja

- Če pri danem n povečujemo m, se število trikotnikov povečuje.
- Polovica vseh trikotnikov ima eno stranico vzporedno osnovni ploskvi valja. Ploščine teh trikotnikov so pri danem n navzdol omejene stran od 0.

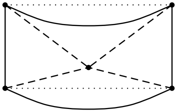

- Če pri danem n vzamemo m dovolj velik, je površina poliedrske ploskve poljubno velika. Torej lahko izberemo zaporedje m_n, da je $\lim_{n\to\infty} P(m_n, n) = \infty$.

Ploščina trikotnika AXD

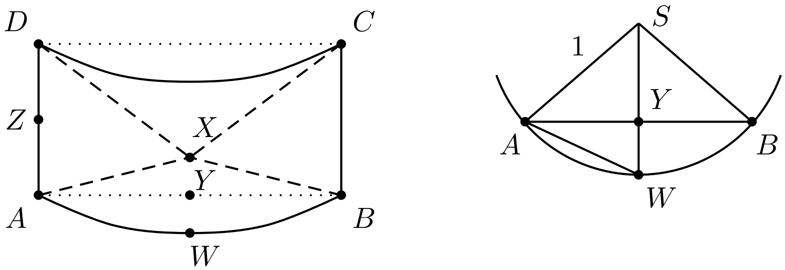

Dolžina AD je $\frac{1}{m}$, višina na AD je ZX, ki je skladna z AW.

Kot $\angle ASW$ je $\frac{\pi}{n}$, zato je $|AW| = 2\sin\frac{\pi}{2n}$.

$p_{\triangle AXD} = \frac{1}{2}|AD||AW| = \frac{1}{m}\sin\frac{\pi}{2n}$.

Ploščina trikotnika AXB

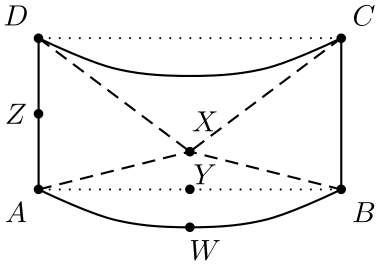

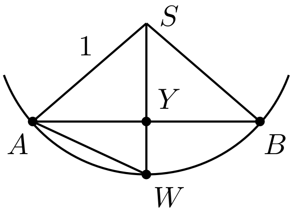

Ker je $\angle ASB = \frac{2\pi}{n}$, dobimo

$$|YW| = 1 - |SY| = 1 - \cos\frac{\pi}{n} = 2\sin^2\frac{\pi}{2n},$$

$$|XY| = \sqrt{|XW|^2 + |WY|^2} = \sqrt{\frac{1}{4m^2} + 4\sin^4\frac{\pi}{2n}},$$

$$p_{\triangle XAB} = \frac{1}{2}|AB||XY| = \sin\frac{\pi}{n}\sqrt{\frac{1}{4m^2} + 4\sin^4\frac{\pi}{2n}}.$$

Formula za P(m,n)

$$\begin{aligned} P(m,n) &= 2mn\left(\frac{1}{m}\sin\frac{\pi}{2n} + \sin\frac{\pi}{n}\sqrt{\frac{1}{4m^2} + 4\sin^4\frac{\pi}{2n}}\right) \\ &= 2n\sin\frac{\pi}{2n}\left(1 + \cos\frac{\pi}{2n}\sqrt{1 + 16m^2\sin^4\frac{\pi}{2n}}\right) \end{aligned}$$

$$P(n,n) = 2n\sin\frac{\pi}{2n}\left(1 + \cos\frac{\pi}{2n}\sqrt{1 + 16n^2\sin^4\frac{\pi}{2n}}\right) \xrightarrow{n\to\infty} 2\pi$$

$$P(n^3,n) = 2n\sin\frac{\pi}{2n}\left(1 + \cos\frac{\pi}{2n}\sqrt{1 + 16n^6\sin^4\frac{\pi}{2n}}\right) \xrightarrow{n\to\infty} \infty$$

Geometrijski premislek

Če m narašča precej hitreje od n, leži poliedrska aproksimacija v čedalje manjši okolici valja, vendar so trikotniki skoraj pravokotni na plašč valja.

Če m in n rasteta enako hitro, so trikotniki skoraj tangentni na plašč valja.

Zato površine ukrivljenih ploskev ne moremo definirati podobno kot dolžino krivulj, ampak jo definiramo z integralom.

Definicija površine

Naj bo ploskev $\Sigma \subset \mathbb{R}^3$ podana z regularno parametrizacijo $\vec{r}\colon D \to \mathbb{R}^3$, kjer je $D \subset \mathbb{R}^2$; torej je

$$\Sigma = \{\vec{r}(u,v)\colon (u,v) \in D\}.$$

Potem je *površina ploskve* Σ definirana s

$$P(\Sigma) = \int\int_D \|\vec{r}_u \times \vec{r}_v\| du\, dv.$$

Obseg kroga

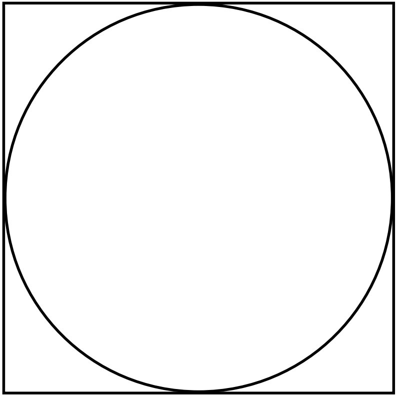

Obseg kroga

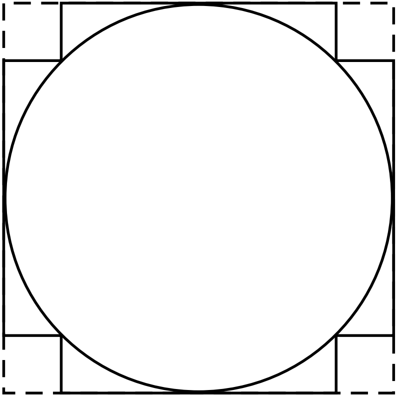

Obseg kroga

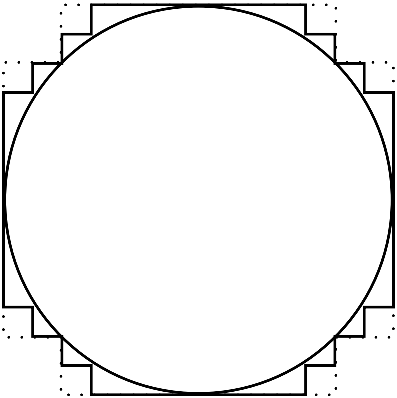

T. W. Körner: A companion to analysis. A second first and first second course in analysis. Graduate Studies in Mathematics, 62. American Mathematical Society, Providence, RI, 2004.

T. Ramsey: An 1890 Example From H. A. Schwartz of How Not To Define Surface Area. [ogled 23.1.2015], http://www.math.hawaii.edu/ ramsey/SchwartzExample.pdf

H. A. Schwarz: Sur une définition erronée l'aire surface courte, Gesammelte Mathematische Abhandlungen, Berlin, 1890, II, 309–311.

F. Zames: Surface area and the cylinder area paradox. College Math. J., **8** (1977), 207–211.